

Rapport

Økonomisk beregning

Kostnadsberegning for varehandel, kiosker og servicehandel samt bensinstasjoner ved forbud mot selvbetjening av snus

Endelig versjon – April 2012

NyAnalyse as
fakta + kunnskap = verdier

Forord

Denne rapporten er skrevet av NyAnalyse AS på oppdrag fra hovedorganisasjonen VIRKE. Hensikten med rapporten er å gi en vurdering av de økonomiske konsekvensene for handels- og servicenæringen som følge av forslaget fra Helse- og omsorgsdepartementet til endringer i tobaksskadeloven, som i tilfelle vil forby selvbetjening av snus i Norge.

NyAnalyse AS er et uavhengig rådgivnings- og utredningsselskap med spisskompetanse knyttet til næringspolitikk og samfunnsøkonomiske problemstillinger. Konklusjoner og andre funn i denne utredningen representerer NyAnalyses egne faglige vurderinger. Eventuelle feil og mangler er NyAnalyses ansvar. Rapporten ble ferdigstilt i april 2012.

Hovedfunn

Våre anslag viser at den samlede kostnaden for bedriftene ved en pålagt omplassering av kjøleskap for snus vil beløpe seg til et sted mellom 70 og 92 millioner kroner.

Dette er kostnader tilknyttet ombygging og tilpasning av salgslokaler i norsk handels- og servicenæring.

Flere hovedfunn

- De største kostnadene er forventet å komme i dagligvareforretninger. De fleste utsalgsstedene finnes i denne kategorien. Kostnadene er forventet å ligge i et intervall mellom 42 og 54 millioner kroner.
- Det er om lag 1350 bensinstasjoner med butikk eller utsalgssted i Norge. Forventet kostnad ved tilpasning til gjeldende forslag er mellom 15 og 18 millioner kroner.
- Kioskene påføres trolig en kostnad mellom 10 og 15 millioner kroner. For det enkelte utsalgssted betyr det i snitt en kostnad på mellom 5.000 og 8.000 kroner.
- I tillegg er det en del andre utsalgssteder hvor tilpasningen til nye krav er anslått til 5-6 millioner kroner.
- Det vil avhenge av butikkstørrelse, marginer og konkret utforming av lokalene hvor stor belastning de nye kravene til snussalget medfører for en enkelt aktør.

Andre forhold ikke beregnet i denne rapporten

- Effekten på arbeidssituasjonen til de ansatte. Ombygging kan redusere arbeidsareal tilknyttet kundeføringen. Samtidig kan repeterende bevegelser for å strekke seg etter produkter være uheldig over tid.
- Adferdseffekter på omsetning som følge av forslaget er ikke kartlagt.
- Kostnader ved tilsyn og oppfølging av forskrift.
- Økte kø-kostnader i butikker: Når snus skal betjenes fra kassen vil dette ta lengre tid enn hvis snus hadde vært selvbetjent mange steder som i dag.
- Endringer i svinn/tyveri. Færre utsalgssteder.
- Dårligere anvendelse av areal mv, evt. høyere priser på andre varer hos utsalgsstedene.

Innhold

1	Innledning	3
2	Samlede kostnader	5
3	Dagligvarer	7
4	Bensinstasjoner	10
5	Kiosker og annen servicehandel	12
6	Andre utsalgsteder	Feil! Bokmerke er ikke definert. 14
7	Relevante lenker og kilder	15
8	Vedlegg - Casebeskrivelse og kildeinformasjon.....	15
8.1	Dagligvarehandel	16
8.2	Bensinstasjoner	16
8.3	Servicehandel	16

1 Innledning

13. januar i år sendte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) ut en pressemelding der en rekke forslag til endring av *tobakksskadeloven* ble lagt ut på høring. Formålet med høringen er å vurdere tiltak for at barn og ungdom bedre skal beskyttes mot tobakksskader. Forslaget til endringer i tobakksskadeloven vil trolig innebære et forbud mot selvbetjening av snus, og er en utvidelse av forbudet mot synlig oppstilling av tobakk som ble innført 1.januar 2010.

Eventuelle endringer i reglene for salg av snus vil påvirke mer enn 8.000 utsalgssteder. Nye regler medfører at en stor andel av disse utsalgsstedene må endre innredning. En rekke forretninger har i dag selvbetjente kjøleskap med snusprodukter. Et forbud mot selvbetjente kjøleskap medfører at forretningene må finne nye lovlige innretninger. Den fysiske flyttingen har økonomiske konsekvenser, men omorganiseringen av areal kan også ha betydelige kostnader i form av endret fortjeneste og omsetning.

I denne rapporten har vi vurdert direkte økonomiske konsekvenser av et forbud mot selvbetjening av snus. Dette vurderes isolert, dvs. uavhengig av andre reguleringer som er iverksatt (særlig forbudet mot synlig oppstilling av tobakk) eller foreslås mht tobakkssalg. Det at ulike reguleringer kommer etappevis kan innebære at tilpasningskostnadene for utsalgsstedene blir høyere enn om de kom samlet. Denne rapporten går heller ikke inn på i hvilken grad et forbud mot selvbetjent snuskjøleskap virker konkurransevridende mellom aktører, f. eks. mellom aktører som har enkle og aktører som har mer krevende tilpasningsmuligheter.

Kort forklaring av metode

Det samlede kostnadsanslag er gjennomført ved at det er gjort kostnadsanslag på detaljnivå. Deretter er disse kostnadene aggregert for ulike bransjer, og totalt for alle utsalgssteder. Vi har delt utsalgsstedene i tre hovedkategorier og en diverse kategori; dagligvarer, kiosker, bensinstasjoner og diverse. Innenfor hver hovedkategori har vi innhentet kostnadsanslag ved ulike ombyggingsbehov. Anslagene er levert av ombyggingsspesialister og personer i de ulike kjedene som har dedikerte oppgaver knyttet til ombygging.

Vi har hentet inn kostnadsanslag fra tre typer utsalgssteder.

- Det er spesialiserte dagligvarebutikker som KIWI, ICA, Rema og Coop.
- Bensinstasjoner som Shell Select, Statoil og Esso.
- Kiosker som Narvesen, Deli de Luca og 7-Eleven.
- Diverse som hotell, klubber, gatekjøkken etc. Kostnader anslått til et moderat nivå.

Usikkerhetsmomenter

I alle økonomiske beregninger er det usikkerhet. Det er rundt følgende momenter det er knyttet mest usikkerhet til;

- Estimer av kostnader knyttet til mindre og større ombygginger i den enkelte butikk.
- Fordeling av antall butikker i de ulike kategoriene

Vi lagt til grunn en høy kostnad og en lav kostnad ved ombygning. Vi veier sammen disse kostnadene i to alternativer, det gir et høyt og lavt estimat. Vi forventer at kostnadene vil ligge innenfor det estimerte intervallet. Ved å beregne et intervall får et anslag som fanger opp og illustrerer noe av usikkerheten i målingene.

Momenter som ikke er vurdert i denne rapporten:

- Adferdseffekter som følge av forslaget er ikke kartlagt.
- Kostnader ved tilsyn og oppfølging av forskrift.
- Økte køkostnader i butikker: Når snus skal betjenes fra kassen vil dette ta lengre tid enn hvis snus hadde vært selvbetjent. Den økte tiden i kassen påvirker alle som står i køen og tidstapet.
- Effekten på arbeidssituasjonen til de ansatte, og evt. endring i arbeidsstilling for de ansatte.
- Hvordan forbudet vil påvirke svinn og tyveri.
- Om forbudet vil føre til at enkelte utsalgssteder velger å slutte med salg av snus.
- I hvilken grad kostnaden vil bli veltet over på forbrukerne.

2 Samlede kostnader

Våre anslag for den samlede ombyggingskostnaden ved et forbud mot selvbetjente snuskjøleskap beløper seg til mellom 70 og 92 millioner kroner. Dette er en engangskostnad som er en direkte konsekvens av foreslåtte regelendring. Det er altså den bedriftsøkonomiske kostnaden som reduserer verdiskapingen.

Helsedepartementets forslag om å forby selvbetjening vil påføre en ekstra kostnad for alle bedrifter som i dag ikke vil tilfredsstillere nye krav. Der butikkene i dag står fritt til å plassere snuskjøleskap og dispensere der det passer dem best, vil de ved et forbud mot selvbetjening tvinges til å flytte kjøleskapene bak disk. Hos noen utsalgssteder kan dette gjøres relativt enkelt, men for de utsalgsstedene som har begrenset med plass eller kasseløsninger som ikke lar seg kombinere godt med et kjøleskap vil det kunne påløpe betydelige ombygningskostnader.

Utsalgsstedenes kostnader må vurderes mot de samfunnsøkonomiske gevinstene som et eventuelt forbud vil innebære. Adferdseffekter knyttet til foreliggende endringsforslag er usikre og utenfor omfanget i denne rapporten. En fullstendig nytte-/kostnadsanalyse, med beregning av de samlede helseøkonomiske konsekvensene av en evt. endring i snusforbruket eller hvordan pålegget vil påvirke prisen i markedet, er utenfor omfanget av dette oppdraget.

Beregning

For de ulike kategoriene med utsalgssteder har vi delt kostnader inn i 3-4 nivåer avhengig av bransje.

Ingen kostnad: Utsalgssted har i dag ingen selvbetjente kjøleskap.

Lav kostnad: Utsalgssted har i dag selvbetjente kjøleskap. Disse kan relativt enkelt plasseres bak kasse. Det påløper mindre kostnader knyttet til selve flyttingen av kjøleskap og montering/tilpassing av elektrisk anlegg.

Middels kostnad: Utsalgsstedet har selvbetjente kjøleskap, men det krever tilpassing av kasseløsning eller lignende for å få plassert kjøleskap i tråd med foreslåtte forskrifter. Utsalgssted har behov for montører og elektriker.

Høye kostnader: Utsalgsstedet har selvbetjente kjøleskap, men det krever større tilpassing av kasseløsning eller reol få plassert kjøleskap i tråd med foreslåtte forskrifter. Utsalgssted har større behov for montører og elektriker.

Et fordyrende element er at en del tilpasninger rundt kasseapparat og kjøareal nødvendigvis må gjøres utenfor vanlige åpningstider. Det gir økte kostnader ved bruk av personell i form av overtid og/eller helgetillegg.

Utsalgsstedene er fordelt innen de 3-4 kostnadsnivåene basert på diskusjoner med nøkkelpersoner innenfor de ulike bransjene i handels- og servicenæringen.

Totalsummen

Samlet kostnadsestimat

	Kiosker	Dagligvare	Bensinstasjon	Diverse	Totalt
Utsalgssteder	1925	4000	1350	1000	8275
Høyt estimat	kr 14 500 000	kr 54 000 000	kr 18 000 000	kr 5 500 000	kr 92 000 000
Lavt estimat	kr 10 000 000	kr 42 000 000	kr 15 000 000	kr 4 500 000	kr 71 500 000

Hovedfunn – alle tre bransjer

- De største kostnadene er forventet å komme i dagligvareforretninger. De fleste utsalgsstedene finnes i denne kategorien. Kostnadene er forventet å ligge i et intervall mellom 42 og 54 millioner kroner.
- Det er om lag 1350 bensinstasjoner med butikk eller utsalgssted i Norge. Forventet kostnad ved tilpasning til gjeldende forslag er mellom 15 og 18 millioner kroner.
- Kiosker påføres trolig en kostnad mellom 10 og 15 millioner kroner. For det enkelte utsalgssted betyr det i snitt en kostnad på mellom 5.000 og 8.000 kroner.
- I tillegg har vi inkludert en restgruppe av utsalgssteder utenom de tre hovedkategoriene, hvor kostnadene er forsiktig beregnet til 5-6 millioner kroner.
- Det vil avhenge av størrelse, marginer og konkret utforming av lokalene hvor stor belastning de nye kravene til snussalget medfører for en enkelt aktør i bransjene ovenfor.

3 Dagligvarer

En stor andel av butikkene som har blitt vurdert i denne rapporten har standardiserte kasseløsninger. Kasseløsningene har begrenset kasseplassen for å få mest mulig ut av butikkrommet. Det er særlig for disse at de største kostnadene vil påløpe. Standardiserte kasseløsningene som må tilpasses i en eller flere kasser i svært mange butikker kan bety betydelige kostnader. Det er likevel også slik at en rekke butikker har lave kostnader på grunn av bedre plass i kasseområdet. For disse vil kostnadene ved forskriftsendring primært være og fysisk flytte et snuskjøleskap bak kassen.

I en rekke utsalgssteder vil det også være behov for endret kjøleskapstype. F.eks. har en rekke utsalgssteder i dag doble kjøleskap som kan egne seg dårlig bak en kasse. I slike tilfeller vil det påløpe en kostnad til utbygging av skap. Denne kostnaden knytter seg da til transport. Totalt vil det trolig bli et overskudd av store skap, og et underskudd av små skap, slik at deler av den totale kjøleskapsparken vil måtte kasseres og erstattes. Det vil påføre en ekstra kostnad. I dag eies store deler av kjøleskapsparken av snusprodusenter, men det er usikkert hvordan avtaler mellom utsalgssteder og produsenter er utformet. Den samlede kostnaden knyttet til en ombygging vil trolig bæres av utsalgsstedenes kunder i form av økte bruttomarginer på snus eller andre produkter, selve utsalgsstedet og snusprodusenter/distribusjonsledd.

1 Frittstående kjøleskap i butikk

En del butikker har i dag en dispensermaskin hvor kunde aktiverer en lapp med strekkode i kassen. En stor leverandør av slike maskiner i Norge er Vensafe. For å benytte disse til snus kreves en tilleggsmodul til et allerede installert system.

Vensafe kjølemodul "Zervio Cool" tilkobles hovedmodul "Zervio Master". En slik modul har mål 90cm X 91cm X 223cm (BxDxH). Hovedmodul har tilsvarende mål. I tillegg til dispensersystemet kreves et butikksystem med integrering mot kasser.

Vensafe systemet finnes i dag i mange forskjellige butikkonsepter, slik at for noen av disse butikkene er det aktuelt å installere egne kjøleskap tilknyttet sine allerede eksisterende Vensafe-skap. Om lag 500 slike maskiner er i dag montert med kjølemodul. En rekke utsalgssteder vil trolig oppgradere dagens Vensafe løsning fremfor å bygge om kasser. En slik løsning kan være god for en del utsalgssteder, men løsningen vil imidlertid påføre utsalgsstedene høyere kostnader enn det som kreves for å tilpasse seg gjeldene endringsforslag. Merkostnaden ved å installere kjølemoduler utover det høye kostnadsestimatet innregnes derfor ikke i det samlede kostnadsanslaget.

Kostnadsanslag

De fleste dagligvarekjedene har i dag egne profiler som skal passe alle butikkene. Det er likevel store forskjeller mellom kjeder, men også mellom butikker i samme kjede, på hvor snuskjøleskapene er plassert. I samråd med ulike kjeder har vi utarbeidet overslag på hvor mange butikker som trenger ombygging og hvor mye det vil koste i de forskjellige butikkene.

Kostnadsnivå	Beskrivelse av endringsbehov	Snittkostnad for nivå
Ingen kostnad	Butikk har i dag ingen selvbetjente skap og vil oppfylle krav til foreliggende endringsforslag	0
Mindre kostnader	Det er butikkene der det bare er mindre kostnader forbundet ved å flytte snuskjøleskap til ledig plass bak kasse.	4000
Medium kostnader	Butikker med selvbetjent snuskjøleskap, men der flytting bak disk medfører større ombyggingskostnader. Dette er i butikker der det i utgangspunktet er lite plass i kasseområdet.	16 500
Høye kostnader	Butikker der det er standardiserte kasseløsninger som krever større ombygging for å gi plass til snuskjøleskap bak disk.	19 000

Kostnadsestimat

Dagligvare

Antall utsalgssteder 4000

Ombyggingskostnad

Høyt estimat	Høy	Middels	Lav	Ingen	Totalt
Fordeling, pst.	55 %	15 %	15 %	15 %	100 %
Fordeling, antall	2 200	600	600	600	4000
Kostnad per butikk	kr 19 000	kr 16 500	kr 4 000	kr -	
Kostnad kategori	kr 41 800 000	kr 9 900 000	kr 2 400 000	kr -	kr 54 000 000

Lavt estimat	Høy	Middels	Lav	Ingen	Totalt
Fordeling, pst.	50 %	0 %	25 %	25 %	100 %
Fordeling, antall	2000	0	1000	1000	4000
Kostnad per butikk	kr 19 000	kr 16 500	kr 4 000	kr -	
Kostnad kategori	kr 38 000 000	kr -	kr 4 000 000	kr -	kr 42 000 000

Hovedfunn for dagligvarehandelen

- Ombyggingskostnader beregnes til mellom 42 og 54 millioner kroner med våre forutsetninger og tilgjengelig informasjon.
- Det vil avhenge av butikkstørrelse, marginer og konkret utforming av butikken hvor stor belastning det nye kravet til snussalget medfører.

4 Bensinstasjoner

De store bensinstasjon-kjedene har faste plasseringer og oppsett av diskene. Diskene er utformet sentralt, men tilpasset stasjonens areal og behov. Mange ulike behov skal dekkes på arealet som er enkelt tilgjengelig for ekspeditør. De fleste stasjonene har derfor snuskjøleskapene plassert ute i butikken. Etter at snussalget har gått opp de senere år har flere stasjoner investert i store snuskjøleskap. Dette forvansker flytteprosessen for stasjonene. Samtaler med entreprenører og selskaper som spesialisere seg i ombygging, gir et bilde av potensielt store kostnader ved tilpasning av stasjonene. Den allerede trange plassen bak disken skaper et potensielt behov for større endringer i arbeidsflyt og ombygging av kassene.

Bensinstasjon

Antall utsalgssteder	1350
----------------------	------

Ombyggingskostnad

Høyt estimat	Høy	Middels	Lav	Ingen	Totalt
Fordeling, pst.	60 %	0 %	25 %	15 %	100 %
Fordeling, antall	810	-	338	203	1350
Kostnad per butikk	kr 20 000	kr -	kr 5 000	kr -	
Kostnad kategori	kr 16 200 000	kr -	kr 1 700 000	kr -	kr 18 000 000

Lavt estimat	Høy	Middels	Lav	Ingen	Totalt
Fordeling, pst.	50 %	0 %	25 %	25 %	100 %
Fordeling, antall	675	0	337.5	337.5	1350
Kostnad per butikk	kr 20 000	kr -	kr 5 000	kr -	
Kostnad kategori	kr 13 500 000	kr -	kr 1 700 000	kr -	kr 15 000 000

Vi har lagt til grunn to kostnadsoverslag.

Kostnadsnivå	Beskrivelse av endringsbehov	Snittkostnad for nivå
Ingen kostnad		0
Lav kostnad	Den lave kostnaden er i tilfeller der en flytting av kjøleskap påbeløper lave kostnader for stasjonen. Her er det primært kostnader forbundet ved at en elektriker legger opp nye elektriske linjer og kostnader ved flytting av kjøleskapet. Her legger vi til grunn at kostnaden vil være et sted mellom fem og ti tusen kroner.	5000
Høy kostnad	Det andre er ved tilfeller der en flytting av snuskjøleskap medfører betydelig ombygging og kostnader. Her vil en flytting innebære en ombygging av hele bakveggen i kassen. Våre anslag peker mot en forventet kostnad på tretti til femti tusen kroner ved ombygging av butikkene. Noen stasjoner vil ligge under dette anslaget, mens noen vil ligge over. Det er også i den siste kategorien det store antallet stasjoner befinner seg.	20000

Samlet er det ca 1350 utsalgssteder for snus knyttet til bensinstasjoner. Shell og Statoil stasjonene har kjøleskap foran disk, mens Esso stasjonene i hovedsak har kjøleskapene bak. Det er bare bensinstasjoner med bemannet butikk som inngår i antallet.

Kommentar til tabell/ hovedfunn - bensinstasjoner

- Ombyggingskostnader beregnes til mellom 15 og 18 millioner kroner med våre forutsetninger og tilgjengelig informasjon.
- Det vil avhenge av størrelse på omsetning, marginer og konkret utforming av lokalene hvor stor belastning det nye kravet til snussalget medfører for en enkelt aktør.

5 Kiosker og annen servicehandel

Kiosker kan grovt deles i to kategorier. Det er de store kjedene slik som 7-eleven og en rekke mindre franchise konsepter eller uavhengig kiosker. Felles for mange kiosker er at de har svært begrenset med gulvareal. Det gir større følgekonsekvenser ved tilpasning mot en endring i forskrifter knyttet til salg av snus. Grad av standardisering slik vi ser hos dagligvarer og hos bensinstasjoner avhenger av kjedestørrelse, men grunnet ulikheter i butikkstørrelse er det oftere skreddersydde løsninger. Slike løsninger er mer kostbare å endre på da en liten endring medfører at flere ting må flyttes.

3 Selvbetjent kjøleskap 7-Eleven

2 Løsning bak disk 7-Eleven

Det er vanskelig å si noe sikkert om fordelingen mellom disse to butikkene, men vi har hentet tall fra Narvesen og det er deres vurdering av hva som er rimelig anslag som må ligge til grunn for vår vurdering.

Kostnadsnivå	Beskrivelse av endringsbehov	Snittkostnad for nivå
Ingen kostnad		0
Lav kostnad	Det er de butikkene med god plass som kan enkelt flytte snuskjøleskapene. For disse butikkene er kostnadene håndterbare, men flyttingen kan fortrenge andre varer og føre til en ikke optimal plassering av varer i butikken.	4000
Middels kostnad	Kostnader forbundet med flytting og bytting av snuskjøleskap.	9000
Høy kostnad	For noen butikker viser det seg at flytting vil det påløpe ganske store kostnader. Her må hele butikken bygges om for å få plass til snuskjøleskapene bak disken. Dette vil innebære store kostnader for butikkene.	18 000

Kostnadsberegning

Totalt er det om lag 1 900 utsalgssteder av snus innen dette bransjesegmentet.

Servicehandel

Antall utsalgssteder	1925
----------------------	------

Ombyggingskostnad

Høyt estimat	Høy	Middels	Lav	Ingen	Totalt
Fordeling, pst.	30 %	20 %	10 %	40 %	100 %
Fordeling, antall	578	385	193	770	1925
Kostnad per butikk	kr 18 000	kr 9 000	kr 4 000	kr -	
Kostnad kategori	kr 10 400 000	kr 3 500 000	kr 800 000	kr -	kr 14 500 000

Lavt estimat	Høy	Middels	Lav	Ingen	Totalt
Fordeling, pst.	20 %	15 %	5 %	60 %	100 %
Fordeling, antall	578	289	96	1155	1925
Kostnad per butikk	kr 18 000	kr 9 000	kr 4 000	kr -	
Kostnad kategori	kr 5 400 000	kr 2 000 000	kr 300 000	kr -	kr 10 000 000

Kommentar til tabell/ hovedfunn

- Ombyggingskostnader beregnes til mellom ca 10 og 15 millioner kroner med våre forutsetninger og tilgjengelig informasjon
- Det vil avhenge av størrelse på omsetning, marginer og konkret utforming av lokalene hvor stor belastning det nye kravet til snussalget medfører for en enkelt aktør.

6 Andre utsalgssteder

Det er ikke alle utsalgssteder som er vanlige kiosker og butikker, og disse er dermed ikke tatt med i de overnevnte beregningene. For å fange opp disse utsalgsstedene har vi laget en egen analyse som er ment å fange opp dette momentet. I denne kategorien vil man finne hoteller, gatekjøkken, barer og serveringssteder. Det er også frittstående dagligvare og servicehandler som vi ikke har klart å fange opp tidligere i analysen, men som kommer inn her.

Antallet har vi hentet fra Swedish Match's tall over utsalgssteder og trukket fra de vi allerede har tatt med i beregningen.

Diverse

Antall utsalgssteder	1000
----------------------	------

Ombyggingskostnad

Høyt estimat	Høy	Middels	Lav	Ingen	Totalt
Fordeling, pst.	40 %	0 %	30 %	30 %	100 %
Fordeling, antall	400	-	300	300	1000
Kostnad per butikk	kr 10 000	kr -	kr 5 000	kr -	
Kostnad kategori	kr 4 000 000	kr -	kr 1 500 000	kr -	kr 5 500 000

Lavt estimat	Høy	Middels	Lav	Ingen	Totalt
Fordeling, pst.	30 %	0 %	30 %	40 %	100 %
Fordeling, antall	300	0	300	400	1000
Kostnad per butikk	kr 10 000	kr -	kr 5 000	kr -	
Kostnad kategori	kr 3 000 000	kr -	kr 1 500 000	kr -	kr 4 500 000

Hovedfunn for andre utsalgssteder

- Ombyggingskostnader beregnes til mellom 5 og 6 millioner kroner med våre forutsetninger og tilgjengelig informasjon. Det er trolig en forsiktig vurdering av restutsalgenes kostnader.
- Det vil avhenge av størrelse på omsetning, marginer og konkret utforming av lokalene hvor stor belastning det nye kravet til snussalget medfører hos den enkelte aktør.

7 Relevante kilder

Kilder

Helse- og Omsorgsdepartementet. (2012). *HØRINGSNOTAT OM ENDRINGER I TOBAKKSLOVEN*.

Lavik R, S. J. (2011). *Evaluering av forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer*. SIRUS.

Bilder av Vensafe-maskiner er hentet fra Vensafe.no

8 Vedlegg - Beskrivelse av ulike caser og kildeinformasjon

8.1 Dagligvarehandel

Vår kontaktperson har vært Jan Eilif Johansen som er butikkutviklingsjef hos Kiwi Norge. Kiwi har levert kostnadsanslagene for vår beregning som vi har lagt til grunn for kostnader for resten av dagligvarebutikkene.

Fra Kiwi fikk vi to kostnadsanslag:

Høye kostnader er basert på flytting av kassadisker, i tillegg kommer kostnader som følge av flytting av varesikring.

Lave kostnader innebærer kostnader ved flytting av kassadisker i butikkene. Kostnadene er en følge av monterings kostnader og innleie av datafirma for endringer.

Fra Kiwi fikk vi ganske detaljerte tall om fordelingen mellom høy, lav og ingen kostnad for butikkene. Som med kostnadsanslagene har vi generalisert disse for resten av dagligvarebutikkene. Antallet butikker har vi hentet magasinet Dagligvarehandelen. (Holthe, 2011)

Det er likevel problematisk å generalisere Kiwi som regneeksempel for hele dagligvarehandelen. Derfor har vi laget et kostnadsintervall som vi antar likevel burde romme den reelle kostnaden for dagligvarehandelen.

8.2 Bensinstasjoner

Vanskelig å innhente tall direkte fra kjedene, hentet fra de to største entreprenørene på innredning av bensinstasjoner Itab (Shell og Statoil) og Rol Group (Esso og YX). Deres kostnadsanslag spriker noe, men vi har prøvd å finne en vektning som vi finner sannsynlig.

Høy kostnad innebærer leie av montør i to dager i tillegg til enkelte kostnader ved kjøleskap og nye innredning.

Lav kostnad innebærer leie av elektriker til å legge opp ny stikkontakt og noen monteringskostnader.

Anslagene våre på fordelingen mellom bensinstasjonene på om de har høye, lave eller ingen kostnader er basert på samtaler med aktører i bransjen. ESSO stasjonene har vi beregnet kun en liten andel med behov for endring mens i Shell og Statoil en betydelig større andel. Dette skyldes konseptet for kasseløsninger som er forskjellig hos bensinstasjonskjedene.

Det er likevel forbundet en viss usikkerhet rundt både kostnad og fordelingen. Derfor har vi her laget et kostnadsintervall. Det øvre anslaget er basert på en høy andel kjeder med store kostnader og det lave med en lavere andel kjeder med høy kostnad. Ut i fra våre beregninger og data kan vi si at kostnadene for bensinstasjonskjedene ligger innefor vårt kostnadsintervall.

8.3 Kiosker og annen servicehandel

Vår kontaktperson hos Reitan-servicehandel er Anniken Hauge som er kategorisjef for Narvesen kioskene. Hun satte oss i kontakt med Egil Rannekleiv som er serviceleder for utbygging hos Reitan servicehandel. Han er den som er oppgitt med størst kunnskap om Narvesens butikker. Han har levert kostnadsoverslagene som ligger til grunn for kostnadsberegningene våre.

Lav kostnad - samme skap kan flyttes enkelt på bakvegg. Får normalt noen følgekonskvenser for å fylle plass der det har stått og noe flytting på bakvegg. I enkelte tilfeller må ny stikk monteres.

Middels kostnad - samme skap, men må gjøre inngripen i bakvegg med en del følgekonskvenser.

Store kostnader - må skifte til lite skap; store følgekonskvenser på bakvegg i forhold til å justere om på utstyr.

Når det gjelder hvor mange butikker som har høye, middels, lave og ingen kostnader er det forbundet relativt stor usikkerhet. Reitan-servicehandel kunne ikke gi noen gode anslag på hvordan denne fordelingen ser ut, dermed har vi antatt en jevn fordeling mellom kioskene. Vi har vært i kontakt med MIX-kioskene som er tilknyttet Norges-gruppen. Hos dem beregner de at omtrent 90 % av butikkene har snuskjøleskap bak kassen. Ut i fra disse opplysningene har vi lagt sammen for alle kiosker tilknyttet kjedene MIX, Narvesen, Gyda, 7-Eleven, Deli De Luca. (Molthe, 2011)

For å fange opp usikkerheten i beregningene våre har vi laget to anslag med forskjellige andeler med høye og lave kostnader. Dette gir oss et øvre og et nedre anslag for kostnadene. Vår metode gir et intervall som kostnadene for kiosk- og servicehandelen vil ligge innenfor.

Antall utsalgssteder er hentet fra oversikter til AC Nielsen og NILF "Dagligvarehandel og mat".